

Metsäyhtiö korjaa vanhoja virheitä ja yrittää pelastaa jäljellä olevat kirkasvetiset järvet

HS Janakkalassa|Suomen järvistä iso osa on tummunut 1960–1980-luvuilla tehtyjen massiivisten metsäojitusten takia. Metsäyhtiö aikoo parantaa tapansa.

Tilaajille

Leveä kokoojaoja kuljettaa tummaa vettä ojitetusta metsästä järveen. Maastokäynnillä Janakkalan Sääjärven rannalla Helsingin yliopiston professori Jussi Heinonsalo (vas.) Bsag:n metsäprojektien johtaja Taina Ihaksi ja UPM:n metsätalousjohtaja Janne Kiiliäinen. Kuva: Rio Gandara / HS

[Heli Saavalainen HS](#)

27.5.2025 10:00

Lue tiivistelmä

Metsäyhtiö UPM sitoutuu tehostamaan metsätalouden vesiensuojelua ja turvemaiden kestävämpää käyttöä.

Tavoitteena on hillitä vesistöjen tummumista ja ravinnekuormitusta.

UPM:n metsätalousjohtaja Janne Kiiliäinen uskoo toimilla olevan vaikutusta koko toimialaan.

Vesien tummuminen on yleistynyt Suomessa ja johtuu muun muassa turvemaiden intensiivisestä ojituksesta.

Tumman teen väriset vedet ovat tuttuja liki jokaiselle suomalaiselle. Vuosikymmeniä jatkunut tummuminen on yleistä aina pohjoisinta Suomea lukuun ottamatta, ja se vaivaa vesiä pienistä puroista isoihin järviin ja Itämeren rannikkovesiin saakka.

Paluuta kristallinkirkkauteen ei ole, mutta lisätumumista voidaan hillitä ja vesiin päätyvän kuormituksen syntyä voidaan ehkäistä.

Ratkaisijan roolissa on turvemaiden metsätalous.

Ratkaisuja myös etsitään tosissaan. Meneillään on useita hankkeita suometsien käsittelyn aiheuttaman ongelman hillitsemiseksi.

Nyt korjataan vanhoja virheitä, eli 1960–1980-luvuilla tehtyjen massiivisten metsäojituksen jälkiä. Tarkoitus on palauttaa metsien kyky pidättää vettä. Se on tärkeää, sillä vesiekosysteemi on rikki.

Tumumisen juuret ovat metsäojissa, joiden kautta humus ja sen sisältämät vettä värjäävät aineet – orgaaninen hiili ja rauta – kulkeutuvat vesistöihin. Samaa reittiä matkaavat rehevöittävät ravinteet.

Tummavetinen on myös leveä oja, joka johtaa metsästä suoraan järveen Janakkalan Harvialassa. Hämäläisessä kuusimetsässä jalat eivät kastu muualla kuin ojassa, vaikka sammalta on paksusti.

Metsäyhtiö UPM:n metsä on ojitettu järeästi, kuten suuri osa Suomen suometsistä sotien jälkeen.

Nyt suunta on päinvastainen. Metsätalouden opit ovat muuttuneet. Kestävyys ja vastuullisuus ovat asioita, joille metsäyhtiö ei voi viitata kintaalla. Ympäristöstä on pidettävä huolta.

UPM on aloittanut hankkeen, joka tähtää vesiensuojelun tehostamiseen ja turvemaiden nykyistä kestävämpään käyttöön. Yhtiö on tehnyt Itämeri-sitoumuksen. Se lupaa kehittää vesiensuojelun käytäntöjä ja ohjeita yhdessä sitoumuksia keräävän Baltic sea action group -säätiön (BSAG) kanssa.

”Vaikutukset tulevat näkymään erityisesti yhtiön omissa metsissä, mutta haluan nähdä, että toimilla on vaikutuksia koko toimialaan”, kertoo UPM:n metsätalousjohtaja [Janne Kiiliäinen](#).

Turvemaiden kestävämmällä käytöllä pyritään Kiiliäisen mukaan sekä ravinnekuormituksen että vesien tummumisen hillitseminen.

Myös ympäristöpäällikkö [Tuomas Kara](#) korostaa esimerkin voimaan:

”Emme voi mennä historiaan. Fokus on nyt tästä eteenpäin. Haluamme näyttää esimerkkiä ja lisätä metsänomistajien osaamista.”

Karan mukaan UPM käsittelee omia rehevimpiä turvemaiden metsiään jo nyt jatkuvan kasvatuksen mukaisesti, ilman avohakkuita.

UPM:n ympäristöpäällikkö Tuomas Kara (vas.), metsätalousjohtaja Janne Kiiliäinen ja ympäristöasiantuntija Miika Laihonon pohtivat turvemaiden metsätalouden vesistövaikutuksia yhdessä Bsag:n metsäprojektien johtajan Taina Ihaksin kanssa. Kuva: Rio Gandara / HS

Bsag:n metsäprojektin johtajan [Taina Ihaksin](#) mukaan kauaskantoinen tavoite on saada ojitusten kuivattamien talousmetsien vesitalous hallintaan.

Vanhat opit on Ihaksin mukaan aika päivittää uusiin, sillä liian syvistä ojista on haittaa paitsi vesistöille myös metsätaloudelle.

Harvialan metsässä Ihaksi kiinnittää ensimmäiseksi huomiota maan painumiseen, kuivuuteen ja ojiin:

”Sarkaojat ovat melko syviä, ja reunat ovat liian jyrkät. Turve on lähtenyt reunoista liikkeelle, ja reuna on sortunut. Ojien olisi hyvä antaa kasvaa osittain umpeen ja mutkitella.”

Maan yläpuolella olevat puiden juuret puolestaan kertovat siitä, että maaperän turve on hajonnut.

Vesien tummumista aiheuttavan humuksen kulkeutuminen metsäojista puroihin ja järviin pitää niin ikään saada kuriin.

”Keinoja ovat kevyt maanmuokkaus ja esimerkiksi lehtipuuvaltaisuuden lisääminen metsissä. Sen tueksi tarvitaan paikoin vedenpinnan korkeuden nostamista ja tutkimusta parhaista käytännöistä”, Ihaksi sanoo.

Pystysuoraan kaivetun sarkaojan reuna on sortunut, ja turve on lähtenyt vesien mukana liikkeelle. Kuva: Rio Gandara / HS

Puun juuret ovat nousseet maan yläpuolelle, kun turve on hajonnut. Turpeen maatuminen lisää kuormitusta ilmaan ja vesiin. Kuva: Rio Gandara / HS

Harvialan kuusikosta tulee koemetsä, jossa Helsingin yliopisto alkaa tutkia metsässä muun muassa sitä, miten avohakkuu ja jatkuva kasvatusta eroavat vesistövaikutuksiltaan. Väliin tulee kontrollikaista, jossa metsää ei hakata.

Tutkimusta vetää metsämaatielten professori [Jussi Heinonsalo](#). Hänen mukaansa oletuksena on, että avohakkuun jälkeen valumat ovat suuremmat kuin jatkuvapeitteisessä kasvatuksesta.

Jatkuvan kasvatuksen hakkuissa metsä säilyy koko ajan puustoisena, ja sen kyky haihduttaa vettä säilyy. Kun puuta korjataan vähemmän, pienenee myös vesistökuormitus. Samalla kunnostusojitusten ja maanmuokkausten tarve vähenee.

Helsingin yliopiston tutkimuskäyttöön tuleva kuusimetsä sijaitsee UPM:n hakkuualueen vieressä Janakkalassa. Maastokäynnillä Harvialassa UPM:n ympäristöasiantuntija Miika Laihonon (vas.), Helsingin yliopiston professori Jussi Heinonsalo, Bsa:n metsäprojektien johtaja Taina Ihaksi ja UPM:n ympäristöpäällikkö Tuomas Kara. Kuva: Rio Gandara / HS

Tummuminen on yleistä Suomen vesistöissä. Viimeisten vuosikymmenten aikana sitä on havaittu kaikissa vesistötyypeissä pienistä virtavesistä järviin ja rannikkovesiin saakka.

Taustalla ovat Suomen ympäristökeskuksen (Syke) erikoistutkijan [Laura Härkösen](#) mukaan muun muassa ilmastonmuutokseen kytkeytyvät muutokset lämpötilassa ja valunnassa sekä happaman laskeuman väheneminen.

Merkittävä tekijä on maankäyttö turvemailla. Intensiivinen ojitus lisää vettä värjäävän orgaanisen hiilen kulkeutumista.

”Ojitus vaikuttaa turpeen hajoamiseen, jolloin turvemailta vapautuu orgaanista hiiltä. Se kulkeutuu ojia pitkin vesistöihin”, Härkönen kertoo.

Orgaaninen hiili ja paikallisesti rauta ovat merkittävimmät veden väriä muuttavat aineet. Molempia voi vapautua, kun turvemaata ojitetaan tai kuivatetaan.

Kun orgaaninen hiili on liennut veteen, se pysyy ruskeana.

”Mitkään turvemaiden metsätaloudessa tai vesistöjen kunnostuksessa tällä hetkellä käytössä olevat menetelmät eivät poista liennutta orgaanista hiiltä. Siksi ennaltaehkäisy on tärkeää”, Härkönen kertoo.

Ratkaisuja ovat Härkösen mukaan kunnostusojituksen välttäminen sekä valuma-alueen vedenpidätyskyvyn parantaminen ojia patoamalla ja soita ennallistamalla.

Vanhat metsäojitukset kuormittavat vesiä yhä

Vesistöjen tummumisen juuret ovat turvemaiden metsäojissa, joiden kautta humus ja sen sisältämät vettä värjäävät aineet kulkeutuvat vesistöihin. Samaa reittiä matkaavat rehevöittävät ravinteet. Kuvassa Janakkalan Sääjärvi. Kuva: Rio Gandara / HS

- Metsätalouden osuus ihmistoiminnan aiheuttamasta vesiin tulevasta typpikuormituksesta on noin 12 ja fosforikuormituksesta 14 prosenttia.

- Vesistökuormitusta ei tule vain uusista metsätöistä vaan vuosikymmeniä sitten ojitetuista suometsistä.
- Soita ojitettiin 1900-luvulla metsien kasvun lisäämiseksi enemmän kuin missään muualla maailmassa.
- Ojia on kaivettu soille ja metsiin 1,5 miljoonaa kilometriä. Ne ulottuisivat 40 kertaa maapallon ympäri.
- Ojituksissa tehtiin pahoja virheitä. Lopputuloksena on valtava määrä ojitettuja soita, jotka eivät sovi puuntuotantoon.
- Vaikka uusia soita ei ole erityisesti otettu metsätalousoykäyttöön 1990-luvulta lähtien, kunnostus- ja täydennysojituksia tehdään koko ajan.

